

Monumentnummer*: 485963

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 13 april 1995
Kadaster deel/nr 82755/95

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Groningen Groningen Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Groningen Binnenstad

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Groningen F 3138

Omschrijving**

Inleiding WATERTOREN, vrijstaand gesitueerd op een groot binnenterrein achter de Noorderbinnensingel aan de rand van de oude binnenstad en het Noorderplantsoen, gebouwd in 1907-1908 in opdracht van de N.V. Groninger Waterleiding als waterleverancier voor het Academisch Ziekenhuis door A. Wilke & Co. Dampkessel und Gasometer Fabrik Braunschweig uit Duitsland, vermoedelijk naar ontwerp van C. Francke uit Bremen. De toren was na de watertoren aan de Hereweg (1880, gesloopt in 1970) de tweede watertoren van de stad Groningen. Kort hierna, in 1911-1912, verrees de forse watertoren aan de Hofstede de Grootkade. De watertoren Noord is de eerste watertoren in Nederland met een stalen onderbouw. Van dit type zijn in Nederland slechts drie gebouwd. De watertoren is sinds 1977 buiten gebruik. In 1988 is de toren gerestaureerd en sindsdien wordt gezocht naar een nieuwe bestemming voor de toren. In 1990 is door de gemeente een prijsvraag uitgeschreven onder de titel 'Wie ziet er toekomst in een toren?'. Omschrijving De 45 meter hoge toren bestaat uit een schacht - voor de toe- en afvoerleidingen - en een daaromheenliggende gietijzeren spiltrap en een cantileverconstructie van geprofileerde en geklonken ijzeren balken. De zeszijdige open stalen onderbouw met kruisspanen en horizontale balken rust op acht zware betonnen pijlers. Het waterreservoir met een inhoud van 1000 kubieke meter rust met het cilindrische gedeelte op de onderbouw zodat de halfbolvormige onderkant van dit reservoir geheel vrij en toegankelijk is. Het bolvormige, zwart geschilderde reservoir is vervaardigd van stalen platen, aaneengeklonken door rijen klinknagels. Het heeft een twaalfzijdig zinken tentdak op houten spanen en wordt ingesloten door een mantel van monierwerk (gewapend beton). Aan de buitenzijde is een twaalfzijdige bakstenen ommanteling aangebracht. De forse plint van de schacht is van paarse trasklinker gemetseld; het overige muurwerk is van roodbruine baksteen. Boven de houten toegangsdeur aan de noordzijde bevindt zich een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

natuurstenen cartouche met het bouwjaar. De drie geledingen die de schacht vertoont, zijn geaccentueerd met geprofileerde lijsten aan weerszijden van de ring die de horizontale ijzeren balken bundelt. Enkele meters onder de lekvloer is een ijzeren omloop aangebracht, die met een fries en profielbanden wordt gemarkeerd. De smalle hoge vensters in de schacht hebben negblokken, sluitstenen en onderdorpels van natuursteen. Het reservoir met lehzolder heeft in elk van de twaalf zijden twee boven elkaar liggende, rechthoekige vensters, waarvan de bovenste iets hoger zijn dan de onderste. Het geheel is met een twaalfzijdig tentdak gedekt met op tweederde van het volume een lantaarnachtige, houten opbouw. Waardering Watertoren met een unieke vormgeving en constructie, die nauw samenhangt met zijn functie, van algemeen belang vanwege zijn architectuurhistorische waarde, vanwege het bijzonder belang voor de geschiedenis van de bouwtechniek, alsmede vanwege zijn unieke betekenis als waardevol monument van bedrijf en techniek en vanwege zijn markante ligging in het stadsbeeld. De gemeente is van mening dat het gebouw als industrieel archeologisch monument tevens van nationaal belang is.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf